

ISSN 2413-340X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кіровоградський національний технічний університет

НАУКОВІ ПРАЦІ

**КІРОВОГРАДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

В и п у с к 28

Кіровоград • 2015

УДК 33
ББК 65

Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, вип. 28. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 270 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Кіровоградського національного технічного університету, протокол №3 від 30 листопада 2015 року.

Редакційна колегія:

Шалімова Н.С. (головний редактор), д.е.н., проф.;
Левченко О. М. (заст. головного редактора за напрямом «Економіка та менеджмент»), д.е.н., проф.;
Давидов Г.М. (заст. головного редактора за напрямом «Фінанси, облік та аудит»), д.е.н., проф.;
Бугайова М.В. (відповідальний секретар за напрямом «Економіка та менеджмент»), к.е.н.;
Смірнова І.В. (відповідальний секретар за напрямом «Фінанси, облік та аудит»), к.е.н., доц.;
Гнибіденко І.Ф., д.е.н., проф.;
Дрозд І.К., д.е.н., проф.;
Комарова О.А., д.е.н., проф.;
Лутай Л.А., д.е.н., проф.;
Пальчевич Г.Т., к.е.н., проф.;
Семикіна М.В., д.е.н., проф.;
Щекович О.С., д.е.н., проф.

Гузикова Л.О., д.е.н., проф. (Росія);
Моравські Войцех, д.хабілітований, проф. (Польща) (Wojciech A. Morawski, prof. dr. hab.);
Маноле Т.М., д-р хабілітат е.н., проф. (Молдова);
Махмуд Хамдам, д-р філософії з управління персоналом (Ліван), (Mahmoud Hamdan, PhD in Human Resources Management);
Сашер Хассан Ел-Аннан, д-р філософії по менеджменту (Ліван), (Saher Hassan EL-Annan, Ph.D in Management);
Совік Л.Є., к.е.н., доц. (Росія).

Адреса редакційної колегії: 25030, м. Кіровоград, пр. Університетський, 8, Кіровоградський національний технічний університет, тел.: 390-466, 390-584, 55-10-49.

Офіційний сайт: <http://economics.kntu.kr.ua>

Збірник заснований у 2001 році.

Включений до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватись результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук в галузі економічних наук (постанови Президії ВАК України від 14 листопада 2001 року №2-05/9, від 10 березня 2010 року № 1-05/2, наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 року №528).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ, №15255 - 3827 ПР від 30.04.2009 р.
ISSN 2413-340X

Мови видання: українська, російська, англійська. Періодичність – 2 рази на рік.

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та інших відомостей, а також за те, що матеріали не містять даних, які не підлягають відкритій публікації. Редакція може публікувати статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

Наукові праці

Кіровоградського національного технічного університету

Економічні науки

Збірник наукових праць

Випуск 28

Відповідальний за випуск І.В. Смірнова

Комп'ютерна верстка Н.В. Ропай

Тиражування О.Г. Каліч

Здано в набір 27.11.2015 Підписано до друку 30.11.2015. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman Високий друк Умов. друк. арк. 33,75
Тираж 300 прим. Замовлення №0089.

*Приватне підприємство «Ексклюзив-Систем»
Свідоцтво № ДК 4470 від 17.01.2013р.
25006, м. Кіровоград, вул. Шевченка, 25
тел./факс 24-35-53*

ЗМІСТ

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ.
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

<i>Маноле Тетяна (Молдова)</i> Міркування щодо реалізації нової адміністративно-територіальної системи бюджетування, що запроваджується у Республіці Молдова (<i>англійською мовою</i>)	9
<i>І.Г. Бережнюк, І.В. Несторишен, А.Ю. Очерет (Україна)</i> «Поправки безпеки» до Митного кодексу ЄС: досвід полегшення торгівлі без загроз для зовнішньої безпеки держави (<i>українською мовою</i>).....	20
<i>В.Ф. Гамалій, О.М. Кошик, Н.І. Легінькова (Україна)</i> Аналіз завершального етапу приватизації в Україні: стан, проблеми, ризиками (<i>українською мовою</i>).....	29
<i>С.В. Бурлуцька (Україна)</i> Ентропійні параметри соціально-економічної пружності регіонів (<i>українською мовою</i>)	36
<i>Ю.В. Малаховський (Україна)</i> Досвід США, Канади та країн ЄС в управлінні економічним розвитком депресивних територій (<i>українською мовою</i>).....	43
<i>Ю.О. Медвідь (Україна)</i> Управління ризиками та аналіз діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності митними органами країн ЄС (<i>українською мовою</i>)	53
<i>Ю.О. Нестеренко (Україна)</i> Сімейні фермерські господарства: тенденції розвитку в світі та сучасний напрям господарювання в Україні (<i>українською мовою</i>).....	59

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

<i>М.В. Семикіна, Т.О. Беляк (Україна)</i> Корпоративна культура та якість людського капіталу: особливості взаємовпливу (<i>українською мовою</i>).....	68
<i>І.М. Лавренкова (Україна)</i> Шляхи зменшення диференціації доходів населення та методи подолання бідності (<i>українською мовою</i>).....	75

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

<i>О.А. Магопець, А.В. Босенко (Україна)</i> Удосконалення механізму справляння єдиного податку для сільськогосподарських товаровиробників (<i>українською мовою</i>)	87
<i>Т.В. Письменна (Україна)</i> Теоретичні основи управління фінансовими ризиками підприємства (<i>українською мовою</i>).....	100

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

<i>Г.М. Давидов, Л.М. Фільштейн, І.Г. Давидов (Україна)</i> Сучасна система підходів до здійснення аудиту (<i>українською мовою</i>).....	107
<i>Л.М. Фільштейн, Ю.А. Бондар (Україна)</i> Основні аспекти внутрішнього аудиту як складової системи аудиту (<i>українською мовою</i>)	118
<i>Л.М. Фільштейн, О.В. Пальчук (Україна)</i> Облікове супроводження реалізації функцій оплати праці (<i>українською мовою</i>).....	131
<i>О.О. Головченко, Н.Ю. Головченко (Україна)</i> Проблеми визначення сутності житлово-комунальних послуг як специфічних суспільних благ та специфічного об'єкта економічного контролю (<i>українською мовою</i>).....	143

<i>В.М. Савченко, В.Г. Крячко(Україна)</i> Концепція капіталу та його відображення в обліку (українською мовою).....	150
<i>О.В. Шелковникова (Україна)</i> Управлінська інформаційна система підприємства: принципи розробки та концептуальна модель (українською мовою).....	157
<i>О.М. Шинкаренко, Н.М. Бразілій (Україна)</i> Методичні аспекти аналізу фінансових результатів страхових компаній (українською мовою).....	164
<i>Н.М. Поддубна (Україна)</i> Вплив удосконалення обліку доходів від реалізації товарів на ефективність діяльності роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації (англійською мовою).....	173
СТАТИСТИКА. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
<i>М.М. Петренко, Т.С. Корнєєва (Україна)</i> Апроксимація ідеальної моделі ефективності праці нелінійною багатомірною математичною моделлю (українською мовою)	180
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ГАЛУЗЕЙ. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
<i>О.О. Головченко (Україна)</i> Історичний генезис житлово-комунального господарства як галузі з особливим механізмом економічних відносин (українською мовою)	191
<i>О.М. Гуцалюк (Україна)</i> Використання методу генетичного алгоритму щодо визначення партнера для створення корпоративного інтеграційного об'єднання (українською мовою).....	199
<i>Р.І. Жовновач (Україна)</i> Сервісне обслуговування як умова забезпечення конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування (українською мовою).....	206
<i>О.М. Остапенко (Україна)</i> Проблеми впровадження та функціонування внутрішнього аудиту на авіаційних підприємствах в Україні (українською мовою)	215
<i>С.А. Фрунза (Україна)</i> Особливості управління інвестиційною діяльністю підприємств сільського господарства (українською мовою).....	220
<i>Ю.В. Бухун (Україна)</i> Інвестиційні аспекти корпоратизації підприємств космічної галузі України (українською мовою).....	228
<i>М.Ю. Гусарова (Україна)</i> Передумови створення туристського кластеру на Черкащині на основі конкурентних переваг регіону (українською мовою)	238
<i>А.О. Доренська (Україна)</i> Методичні підходи до організації прийняття рішень працівниками ризиконебезпечних професій (англійською мовою).....	245
ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ	
<i>І.З. Скловський (Україна)</i> Феномен метафізики економіки в динаміці надії етносоціальних змін (українською мовою)	254
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	263

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫМ ХОЗЯЙСТВОМ.
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ

<i>Татьяна Маноле (Молдова)</i> Рассуждения о реализации новой административно-территориальной системы бюджетирования, внедряемой в Республике Молдова (на английском языке)	9
<i>И.Г. Бережнюк, И.В. Несторишен, А.Ю. Очерет (Украина)</i> «Поправки безопасности» к Таможенному кодексу ЕС: опыт облегчения торговли без угроз для внешней безопасности государства (на украинском языке)	20
<i>В.Ф. Гамалий, А.М. Кошик, Н.И. Легинькова (Украина)</i> Анализ заключительного этапа приватизации в Украине: состояние, проблемы, риски (на украинском языке).....	29
<i>С.В. Бурлуцкая (Украина)</i> Энтропийные параметры социально-экономической упругости регионов (на украинском языке)	36
<i>Ю.В. Малаховский (Украина)</i> Опыт США, Канады и стран ЕС в управления экономическим развитием депрессивных территорий (на украинском языке).....	43
<i>Ю.А. Медвидь (Украина)</i> Управление рисками и анализ деятельности субъектов внешнеэкономической деятельности таможенными органами стран ЕС (на украинском языке)	53
<i>Ю.А. Нестеренко (Украина)</i> Семейные фермерские хозяйства: тенденции развития в мире и современное направление ведения хозяйственной деятельности в Украине (на украинском языке).....	59

ЭКОНОМИКА ТРУДА, СОЦИАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА И ПОЛИТИКА

<i>М.В. Семикина, Т.А. Беляк (Украина)</i> Корпоративная культура и качество человеческого капитала: особенности взаимовлияния (на украинском языке)	68
<i>И.Н. Лавренкова (Украина)</i> Пути уменьшения дифференциации доходов населения и методы преодоления бедности (на украинском языке)	75

ФИНАНСЫ И КРЕДИТ

<i>Е.А. Магопек, А.В. Босенко (Украина)</i> Совершенствование механизма взимания единого налога для сельскохозяйственных товаропроизводителей (на украинском языке).....	87
<i>Т.В. Письменная (Украина)</i> Теоретические основы управления финансовыми рисками предприятия (на украинском языке)	100

УЧЕТ, АНАЛИЗ И АУДИТ

<i>Г.Н. Давыдов, Л.М. Фильштейн, И.Г. Давыдов (Украина)</i> Современная система подходов к проведению аудита (на украинском языке)	107
<i>Л.М. Фильштейн, Ю.А. Бондарь (Украина)</i> Основные аспекты внутреннего аудита как составляющей системы аудита (на украинском языке)	118
<i>Л.М. Фильштейн, О.В. Пальчук (Украина)</i> Учетное сопровождение реализации функций оплаты труда (на украинском языке).....	131
<i>А.А. Головченко, Н.Ю. Головченко (Украина)</i> Проблемы определения сущности жилищно-коммунальных услуг как специфических общественных благ и специфического объекта контроля (на украинском языке).....	143

<i>В.М. Савченко, В.Г. Крячко (Украина)</i> Концепция капитала и его отражение в учете (на украинском языке).....	150
<i>Е.В. Шелковникова (Украина)</i> Управленческая информационная система предприятия: принципы разработки и концептуальная модель (на украинском языке).....	157
<i>О.Н. Шинкаренко, Н.Н. Бразилий (Украина)</i> Методические аспекты анализа финансовых результатов страховых компаний (на украинском языке).....	164
<i>Н.Н. Поддубная (Украина)</i> Влияние совершенствования учета доходов от реализации товаров на эффективность деятельности розничных торговых предприятий потребительской кооперации (на английском языке).....	173
СТАТИСТИКА. МАТЕМАТИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ, МОДЕЛИ И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ	
<i>Н.Н. Петренко, Т.С. Корнеева (Украина)</i> Аппроксимация идеальной модели эффективности труда нелинейной многомерной математической моделью (на украинском языке).....	180
РАЗВИТИЕ ПРОДУКТИВНЫХ СИЛ И ОТРАСЛЕЙ. ЭКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЯМИ	
<i>А.А. Головченко (Украина)</i> Исторический генезис жилищно-коммунального хозяйства как отрасли с особым механизмом экономических отношений (на украинском языке).....	191
<i>А.Н. Гуцалюк (Украина)</i> Использование метода генетического алгоритма при определении партнера для создания корпоративного интеграционного объединения (на украинском языке).....	199
<i>Р.И. Жовновач (Украина)</i> Сервисное обслуживание как условие обеспечения конкурентоспособности предприятий сельскохозяйственного машиностроения (на украинском языке).....	206
<i>О.Н. Остапенко (Украина)</i> Проблемы внедрения и функционирования внутреннего аудита на авиационных предприятиях в Украине (на украинском языке).....	215
<i>С.А. Фрунза (Украина)</i> Особенности управления инвестиционной деятельностью предприятий сельского хозяйства (на украинском языке).....	220
<i>Ю.В. Бухун (Украина)</i> Инвестиционные аспекты корпоратизации предприятий космической отрасли Украины (на украинском языке).....	228
<i>М.Ю. Гусарова (Украина)</i> Предпосылки создания туристического кластера в Черкасской области на основе конкурентных преимуществ региона (на украинском языке).....	238
<i>А.О. Доренская (Украина)</i> Методический подход к организации принятия решений работниками профессий с повышенным уровнем риска хозяйства (на английском языке).....	245
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ МЫСЛИ	
<i>И.З. Скловский (Украина)</i> Феномен метафизики экономики в динамике надежды этносоциальных изменений (на украинском языке).....	254
ИНФОРМАЦИЯ ОБ АВТОРАХ	263

CONTENT

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF NATIONAL ECONOMY. INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

<i>Tatiana Manole (Moldova)</i> Opinions On The Implementation Of The New Administrative-Territorial Budgeting System Elaboration In The Republic Of Moldova (<i>in English</i>).....	9
<i>Ivan Berezhenyuk, Igor Nestoryshen, A. Ocheret (Ukraine)</i> "Security Amendments" to the Customs Code EU: Experience of Facilitating Trade Without External Threats to the Security of the State (<i>in Ukrainian</i>)	20
<i>Vladimir Gamaliy, Olexsandr Koshik, Nina Leginkova (Ukraine)</i> Analysis of the Final Phase of Privatization in Ukraine: State, Problems and Risks (<i>in Ukrainian</i>)	29
<i>Svitlana Burlutska (Ukraine)</i> Entropy Parameters of Socio-Economic Resilience of Regions (<i>in Ukrainian</i>)	36
<i>Yurii Malakhovsky (Ukraine)</i> The US, Canada and EU Experience in Managing Economic Development of Depressed Areas (<i>in Ukrainian</i>)	43
<i>Medvid Yuriy (Ukraine)</i> Risk Management and Analysis of the Activities of Foreign Economic Entities by Customs Authorities of the EU Countries (<i>in Ukrainian</i>).....	53
<i>Yuliya Nesterenko (Ukraine)</i> Family Farms: World Trends and Modern Way of Economic Activity in Ukraine (<i>in Ukrainian</i>)	59

LABOR ECONOMICS, SOCIAL ECONOMICS AND POLITICS

<i>Maryna Semykina, Tetyana Belyak (Ukraine)</i> Corporate Culture and Quality of the Human Capital: Peculiarities of Interaction (<i>in Ukrainian</i>)	68
<i>Irina Lavrenkova (Ukraine)</i> The Ways of Reducing Income Differentiation and Poverty Reduction Techniques (<i>in Ukrainian</i>).....	75

FINANCE AND CREDIT

<i>Olena Magopets, Anatoly Bosenko (Ukraine)</i> The Improving of Mechanism of Levying a Single Tax for Agricultural Producers (<i>in Ukrainian</i>)	87
<i>Tetyana Pysmenna (Ukraine)</i> Theoretical Basis of Financial Risk Management of Enterprise (<i>in Ukrainian</i>).....	100

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

<i>Grigoriy Davydov, Leonid Filstein, Igor Davydov (Ukraine)</i> The Contemporary System of Approaches to the Auditing (<i>in Ukrainian</i>)	107
<i>Leonid Filstein, Yulia Bondar (Ukraine)</i> The Main Aspects of Internal Audit as a Part of the Audit System (<i>in Ukrainian</i>)	118
<i>Leonid Filshhteyn, Oksana Palchuk (Ukraine)</i> Accounting Maintenance of Realization of Functions of Payment of Labour (<i>in Ukrainian</i>)	131
<i>Oleksandr Holovchenko, Nataliia Holovchenko (Ukraine)</i> Problems of Determining the Nature of Housing Services as a Specific Public Benefits and Specific Object of Economic Control (<i>in Ukrainian</i>)	143

5. Ivakhnenkov, S.V. (2003). *Informatsijni tekhnologii v orhanizatsii bukhholders'koho obliku ta audytu. [Information technologies in the accounting and auditing]*. K.: Znannia-Pres [in Ukrainian].
6. Matskevychus, Y.S., & Kal'chynskas, H.L. (1989). *Upravlenye zatratamy v ASUP. [Cost management in the AMSC]*. M.: Fynansy y statystyka [in Russian].
7. Skopen', M.M. (2011). Efektyvnist' vykorystannia komp'iuternykh system bukhholders'koho obliku na pidpriemstvakh. [The efficiency of the computer systems of accounting in enterprises]. *Ekonomichnyj chasopys - Economic Journal*, 5/6, 41-45 [in Ukrainian].
8. Shelkovnykova, O.V. (2005). Tsilisnist' systemy bukhholders'koho obliku – al'ternatyvnyj pidkhid do kontseptsii rozpodilu obliku na finansovij ta upravlins'kyj. [The integrity of the accounting system is an alternative approach to the concept of allocation into the financial and accounting management]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu: Ekonomichni nauky – Proceedings of Kirovograd National Technical University: Economics*, 7, Vol.1 (pp.477-484). Kirovohrad: KNTU [in Ukrainian].
9. Shelkovnykova, O.V. (2004). Klasyfikatsii ta informatsijni modeli vytrat vodoprovodno-kanalizatsijnykh pidpriemstv. [The classification of information cost models of water and sewerage companies]. *DNU "Ekonomika: problemy teorii ta praktyky" - DNU "Economy: problems of theory and practice"*, 154, Vol. 2, 589-601 [in Ukrainian].
10. Shelkovnykova, O.V. (2005). Shliakhy rozshyrennia operatyvnykh mozhlyvostej systemy obliku vytrat vodoprovodno-kanalizatsijnykh pidpriemstva. [The way of expanding the operational possibilities of accounting cost systems]. *DNU "Ekonomika: problemy teorii ta praktyky" - DNU "Economy: problems of theory and practice"*, 203, Vol. 4, 1195-1204 [in Ukrainian].
11. Shypunova, O.V. (2011). Rozvytok upravlins'kykh informatsijnykh system. [The development of management information systems]. *Innovatsijna ekonomika - Innovative Economy*, 1, 32-36 [in Ukrainian].
12. Shuremov, E. (2003). Neobkhodymye komponenty avtomatyzirovannoj ynformatsyonnoj systemy proyzvodstvennoho predpriyatiya. [The required components of automated information system of production enterprises]. *Bukhhalter y komp'iuter - Accountant and a computer*, 4(43), 32-33 [in Russian].
13. Shuremov, E.L., Umnova, E.A., & Voropaeva, T.V. (2001). *Avtomatyzirovanye ynformatsyonnye systemy bukhholders'koho ucheta, analiza, audyta. [Automate information systems of accounting, analysis, audit]*. M.: Perspektiva [in Russian].
14. Schyrba, M.T. (2012). Kontseptsii upravlins'koho obliku v Ukraini. [The concept of management accounting in Ukraine]. *Innovatsijna ekonomika - Innovative Economy*, 3(29), 140–147 [in Ukrainian].

Elena Shelkovnykova, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine

Management Information System of the Enterprise: the Principles of Design and the Conceptual Model

The aim of the article is to study the principles of designing an automated management information system and the development of a conceptual model of the automated system of enterprises.

The analysis of existing approaches to improve management in terms of automation has been shown that the complex integrated management enterprise system of all functions and objects is the most rational to use. Practical solutions about the restructure and design of principles are consistent with the author's approach to the organization and simulation is the sufficient ground for the formation of schemes of process cost management of enterprises in the design of the automated system. Moreover, the development of solutions in the field of cost modeling considers the specific costs plumbing businesses and includes the necessary features of forming the planning and the accounting indicators of management goal.

The expediency of the principle of subordination of the information system of the organization and principles of modeling are substantiated in the article; the organization scheme of the process of cost management of the main production enterprises in designing automated systems of companies has been suggested.

designing, automated control system of the enterprise, general model, integration of management functions, object-orientation task

Одержано (Received) 19.10.2015

Прорецензовано (Reviewed) 23.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015

УДК 332.122

О.М. Шинкаренко, доц., канд. екон. наук*Черкаський навчально-науковий інститут банківської справи ДВНЗ УБС, м. Київ, Україна***Н.М. Бразілій**, доц., канд. екон. наук*Черкаський державний технологійний університет, м. Черкаси, Україна*

Методичні аспекти аналізу фінансових результатів страхових компаній

В статті визначена необхідність розробки методичного підходу до аналізу фінансових результатів страхових компаній. Запропонована методика аналізу, яка включає такі етапи, як: аналіз результатів страхової діяльності, аналіз витрат, аналіз доходів і аналіз фінансових результатів. Її застосування виступає базою для обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо спрямування ресурсів компанії у напрямку досягнення стратегічних цілей та виконання тактичних завдань.

страхова компанія, страхова діяльність, фінансовий результат, доходи, витрати

О.Н. Шинкаренко, доц., канд. екон. наук*Черкасский учебно-научный институт банковского дела ГВУЗ УБД, г. Черкассы, Украина***Н.Н. Бразілій**, доц., канд. екон. наук*Черкасский государственный технологический университет, г. Черкассы, Украина*

Методические аспекты анализа финансовых результатов страховых компаний

В статье определена необходимость разработки методического подхода к анализу финансовых результатов страховых компаний. Предложена методика анализа, которая включает такие этапы, как: анализ результатов страховой деятельности, анализ затрат, анализ доходов и анализ финансовых результатов. Ее применение выступает базой для обоснования эффективных управленческих решений относительно использования ресурсов компании в направлении достижения стратегических целей и выполнения тактических задач.

страховая компания, страховая деятельность, финансовый результат, доходы, затраты

Постановка проблеми. В останні роки страховий ринок в Україні розвивається досить швидкими темпами, зростає попит на страхові послуги. Це є визначальним фактором формування стабільної фінансової системи держави, оскільки страхування є однією з її важливих складових. Страхові компанії, як і інші підприємства і організації, зацікавлені в ефективній роботі, яка визначається перевищенням доходів над витратами. Узагальнюючим показником діяльності страхової компанії є фінансовий результат, який обчислюється в розрізі видів діяльності компанії та виступає найважливішим об'єктом бухгалтерського обліку. Саме на основі інформації про фінансовий результат формується думка про стан і перспективи діяльності страховика.

Аналіз показників результатів діяльності страховика дає можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення, що у свою чергу сприятимуть стабільному та незалежному функціонуванню страхової компанії. Саме тому дослідження проблеми щодо особливостей його здійснення і напрямків удосконалення має важливе значення в діяльності страховиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження особливостей діяльності страхових компаній внесли такі вчені-економісти, як В.Д.Базилевич [2] та Н.М. Внукова [3], [4], які досліджували особливості практичної діяльності суб'єктів страхового бізнесу в Україні. Теоретико-методичним аспектам діяльності страховиків присвячені навчально-методичні посібники М. М. Александрова [1], О.Д.Вовчак [5], С.С. Осадець [11], В.В. Шахова [14]. Вивченням особливостей страхування підприємницького ризику присвячена монографія Н.М. Яшина [16]. Страхові послуги в своїй праці досліджувала Яворська Т.В. [15]. Щодо нормативного регулювання аналізу діяльності страхових компаній, то воно включає Рекомендації

щодо аналізу діяльності страховиків: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 № 3755 [13]. Проте цей документ регламентує аналіз діяльності страхових компаній лише в частині аналізу фінансового стану.

Постановка завдання. Мета написання статті полягає у дослідженні наукових доробків в області оцінки фінансової діяльності страхових компаній з метою узагальнення досвіду та формування власної методики аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ринку кожне страхове підприємство повинно правильно оцінювати свій економічний потенціал, виробляти стратегію подальшого розвитку, здійснювати об'єктивну оцінку платоспроможності, забезпечувати фінансову стійкість компанії.

Законом України «Про страхування» встановлено, що страховиками визнаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств із додатковою відповідальністю згідно з Законом України «Про господарські товариства» з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про страхування», а також ті, що одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності [9].

Головною особливістю діяльності страхової компанії є те, що на відміну від сфери виробництва, де товаровиробник спочатку здійснює витрати на випуск продукції, а потім уже компенсує їх за рахунок виручки від реалізації, страховик спочатку акумулює кошти, що надходять від страхувальника, створюючи необхідний страховий фонд, а лише після цього несе витрати, пов'язані з компенсацією збитків за укладеними страховими угодами [11, с. 121-122].

Оцінка й контроль результативності функціонування страхової компанії повинні здійснюватись на основі відповідних показників, які, характеризуючи фінансові сторони діяльності страховика, можуть бути надійним інструментом управління. Дослідження наукових доробків в області оцінки фінансової діяльності страхових компаній показало, що поки передчасно говорити про будь-яку цілісну систему показників оцінки результатів діяльності страховика. Така система поки не розроблена, що і обумовлює подальший пошук ефективних рішень.

Труднощі розробки такої системи оцінки фінансових результатів обумовлені тим, що в теперішній час існує велика кількість показників, що характеризують окремі аспекти діяльності страхових компаній, зокрема, аналіз операцій страхування, перестрахування, аналіз ризиків і т.д., а конкретно аналізу фінансових результатів страхової компанії було приділено мало уваги. Дискусійним є питання про кількість показників, які всебічно розкриють зміст діяльності страхової компанії. У цьому контексті ми із усього різноманіття обрали найбільш суттєві показники, що якісно характеризують фінансові результати діяльності страхової компанії і, на цій основі, сформулювали модель аналізу фінансових результатів страхової компанії – послідовність етапів кількісної та якісної оцінки для формування інформаційної бази щодо прийняття управлінських рішень, яка наведена на рис. 1.

Інформація про доходи, витрати та фінансові результати страхової компанії відображається в таких формах звітності як: Форма №2 «Звіт про фінансові результати» та в спеціалізованій формі звітності, яка відображає специфіку страхової діяльності, «Звіт про доходи і витрати страховика». Звіт про фінансові результати, зміст і форма якого та загальні вимоги до розкриття статей визначені Національним положенням (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наводить інформацію про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період [11]. Форма «Звіт про доходи та витрати страховика» є звітом про фінансові результати діяльності страховика в розрізі складових доходів та витрат [7, с. 141].

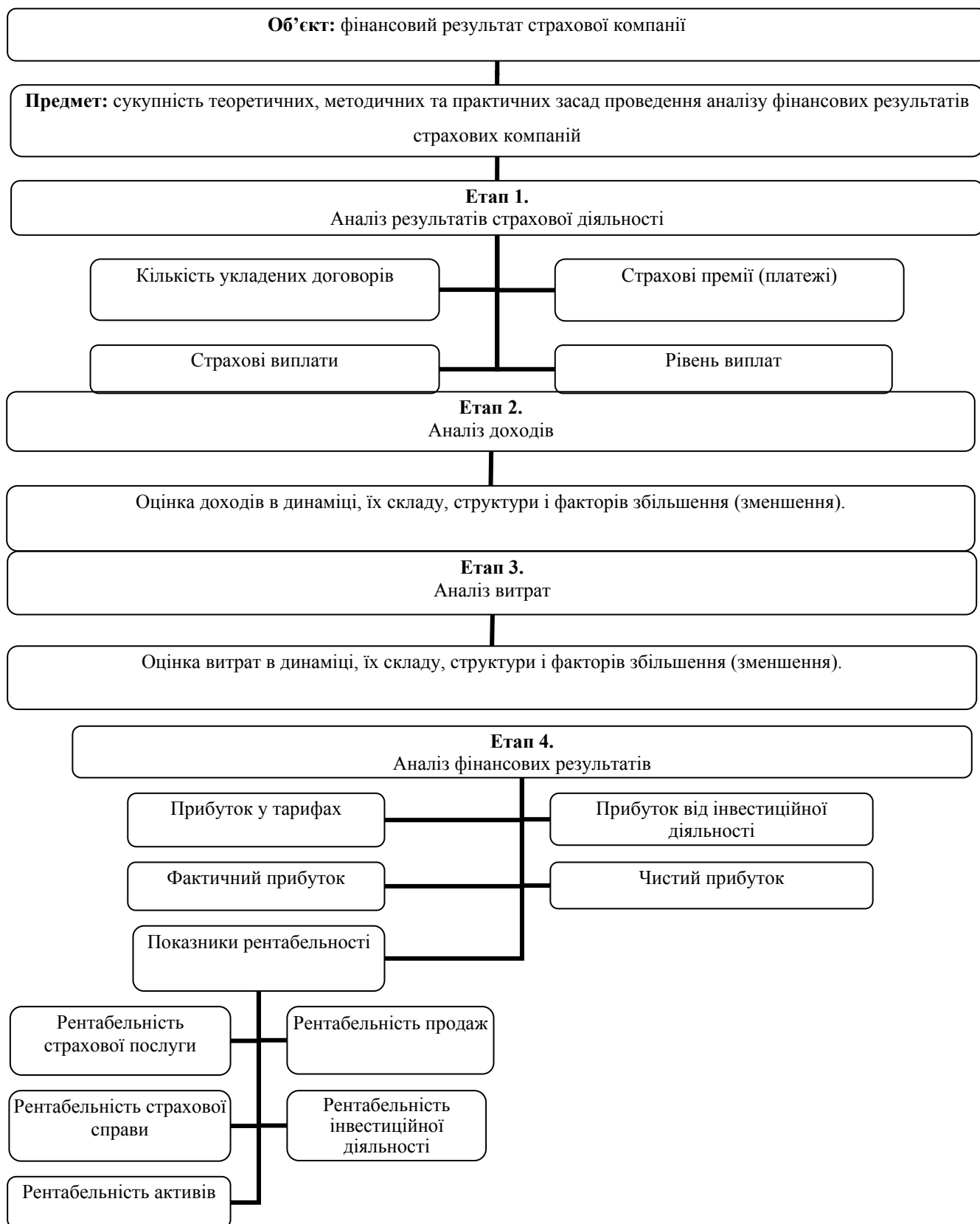

Рисунок 1 – Модель аналізу фінансових результатів страхової компанії
 Джерел: складено авторами.

Першим етапом моделі аналізу фінансових результатів страхової компанії є аналіз результатів страхової діяльності. Даний етап передбачає аналіз за такими показниками:

1. Показник «Кількість укладених договорів» застосовується для характеристики страхового портфеля і рівня охоплення страхового поля, попиту на страхову послугу, визначення місця страхової організації на страховому ринку. Цей показник доцільно розглядати в динаміці.

2. Показник «Страхові премії (платежі)» характеризує величину коштів, одержаних страховиком за договорами страхування та перестраховування. Даний показник визначається в цілому по компанії, по окремим видам страхування і у розрахунку на один договір.

Чим більшою є сума зібраних премій, тим краще. Сума зібраних страхових премій характеризує об'єм страхового портфеля страхової компанії. Що він більший, то більш фінансово спроможною є страхова компанія, тобто тим більшою мірою вона спроможна відповідати за своїми зобов'язаннями перед клієнтами. Це пов'язано з тим, що страхування базується на так званому «ефекті рідкісних подій», який полягає в тому, що страхові події відбуваються з певною ймовірністю, а отже, страхові внески, зібрані зі всіх застрахованих, йдуть на виплати тим з них, які зазнали втрат внаслідок настання страхового випадку.

Страхові премії (платежі) є первинним доходом страховика та основою подальшого обороту коштів, джерелом фінансування інвестиційної діяльності. Страхові платежі визначаються за формулою 1:

$$ЗСП = СНСП_{зв. п.} + СНЗСП_{поч. зв. п.} - СНЗСП_{к. зв. п.}, \quad (1)$$

де ЗСП – зароблені страхові премії;

СНСП_{зв. п.} – сума надходжень страхових платежів за звітний період;

СНЗСП_{поч. зв. п.} – сума незароблених страхових платежів на початок звітного періоду;

СНЗСП_{к. зв. п.} – сума незароблених страхових платежів на кінець звітного періоду.

Суму незароблених страхових платежів можна визначити за допомогою формули 2:

$$UPR = \frac{Pb * (t - d)}{t}, \quad (2)$$

де UPR – резерв незароблених премій за договором страхування;

Pb – базова страхова премія за договором;

t – термін дії договору;

d – число днів з моменту початку дії договору до дати розрахунку.

На підставі визначеної величини незаробленої премії за кожним договором страхування обчислюється сумарна величина резерву.

3. Показник «Страхові виплати» характеризує розмір коштів, фактично сплачених компанією по страховим випадкам. Виплати страховик здійснює згідно з договором страхування або керуючись законодавством на підставі заяви страхувальника (його правонаступника або третіх осіб, визначених умовами страхування) і страхового акта (аварійного сертифіката), що складається страховиком або уповноваженою ним особою (аварійним комісаром) у формі, яку визначає сам страховик.

Обсяг страхових виплат характеризує ступінь виконання страховими компаніями своїх зобов'язань перед клієнтами, а також умови страхування, зокрема, методику обрахування збитку. Бувають випадки, коли деякі компанії збирають за певний період великий обсяг страхових премій і посідають в рейтингах за цією ознакою перші місця. В той же час, виплати відшкодувань у цих компаній дуже низькі. До

певної міри це можна пояснити тим, що здійснюються превентивні заходи і настання страхових випадків не призводить до значних збитків, або ж певними особливостями періодичності зміни погодних умов (деякі роки за погодними умовами можуть бути більш сприятливими, ніж інші). Але все-таки слід звертати увагу на цей показник, і якщо він стабільно є досить низьким, то цей факт має насторожити потенційного клієнта такої страхової компанії [10, с. 23-24].

Головні два показники, які завжди присутні в таблицях рейтингів страхових компаній, – це сума зібраних премій та обсяг виплат (відшкодування) у разі настання страхових випадків. У таблицях рейтингів компанії зазвичай розташовують у порядку спадання цих показників (від найвищих до найнижчих значень). Крім абсолютних значень суми зібраних премій та обсягу виплат страхової компанії, корисно подивитися також на показник їх співвідношення. Цей показник носить назву «брутто-норма збитковості», а ще його називають «коефіцієнт понесених збитків» чи просто «рівень виплат». Рівень виплат страхової компанії розраховується як відношення суми всіх виплат за конкретний період до суми зібраних премій за цей самий період, помножене на 100%. Межі, в яких може перебувати цей показник, залежать від рівня розвитку страхового ринку. На етапі становлення страхового ринку цей показник може перебувати в межах 15-60%. Для західних страхових компаній він вищий (за деякими видами страхування може досягати 70%-90%). Для більшості реально працюючих компаній в Україні рівень виплат складає від 40% до 60% [15, с. 82].

Наступним етапом аналізу фінансових результатів страхової компанії є аналіз доходів. Такий показник як «Сукупні доходи страхової компанії» розглядається у динаміці. При цьому вивчається його склад, структура і фактори збільшення (зменшення). Доходи (виручка) страхової компанії відрізняються різноманітністю, мають свою специфіку і поділяються на три групи: доходи від власне страхової діяльності, доходи від інвестиційної та фінансової діяльності, тобто пов'язані із інвестуванням і розміщенням тимчасово вільних коштів (як власних, так і коштів страхових резервів) і інших доходів від звичайної господарської діяльності.

Третій етап моделі аналізу фінансових результатів - це аналіз витрат. Витрати страховика залежать від характеру його діяльності, яка передбачає проведення власне страхування (страхових операцій) і виконання страховиком ролі активного інвестора, тобто інвестування і розміщення тимчасово вільних коштів страхових резервів та власних коштів.

Головним елементом витрат є виплати страхового відшкодування і викупних сум. Аналізуючи витрати страхової компанії, необхідно дослідити показники динамічного ряду, приріст показника, що обумовлений середнім розміром виплат у розрахунку на один договір і кількістю виплат, виявити закономірності в зміні витрат страхової організації з виплати страхового відшкодування. Аналіз останніх необхідно здійснювати в розрізі страхових ризиків, видів страхування, страхових організацій, використовуючи показник розміру виплат на одну гривню страхових платежів [16, с. 264-264].

Останнім етапом моделі є аналіз фінансових результатів. Важливість отриманих показників аналізу фінансових результатів обумовлена тим, що вони характеризують здатність виконувати свої зобов'язання і при наявних умовах, і в разі імовірнісних несприятливих змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Для ефективності необхідно провести аналіз за такими показниками:

1. Показник «Прибуток у тарифах». Головним джерелом формування прибутку від страхових операцій є прибуток у тарифах, який під час калькуляції навантаження закладається в тарифну ставку як самостійний елемент ціни страхової послуги. Частка прибутку в тарифах встановлюється у відсотках або в абсолютному розмірі. Як елемент

тарифу прибуток відіграє важливу роль у регулюванні попиту та пропозиції з окремих видів страхування, оскільки всі інші елементи тарифу мають суто об'єктивну основу. Прибуток у тарифах слід відрізнити від фактичного прибутку від проведення страхових операцій, джерелом якого може бути будь-який елемент тарифу, а величина формується під впливом низки внутрішніх і зовнішніх факторів.

2. Показник «Прибуток від інвестиційної діяльності» являє собою різницю між доходами і витратами, пов'язаними із інвестиційною діяльністю. Прибуток від інвестицій надає широкі можливості для розширення страхової відповідальності та зниження тарифів за окремими видами страхування, зміцнення матеріально-технічної бази страховика та інших напрямів розвитку страхової справи.

3. Показник «Фактичний прибуток» являє собою різницю доходів за звітний період і понесених витрат страховика. Крім цього, на його величину впливають результати інвестиційної діяльності страховика.

4. Показник «Чистий прибуток» характеризує фінансовий результат діяльності страхової компанії за вирахуванням податків і обов'язкових платежів у державний бюджет [5, с. 145].

Крім абсолютний визначають і відносні показники оцінки фінансових результатів діяльності страхової компанії.

Основними відносними показниками фінансових результатів виступають показники рентабельності, оскільки саме ці показники відображають співвідношення прибутку з витратами, обсягами діяльності тощо (табл. 1) [6, с. 182-184].

Таблиця 1 – Показники рентабельності страхової компанії

Назва	Формула	
Рентабельність страхової послуги	$P_{noc} = \frac{\Pi_{факт}}{B} * 100\%$	Пфакт – фактичний прибуток; В – витрати страхової компанії.
Рентабельність продаж	$P_{np} = \frac{\Pi_{чис}}{C_{пл}} * 100\%$	Пчис – чистий прибуток; Спл – страхові платежі
Рентабельність страхової справи	$P_{спр} = \frac{\Pi_{тар}}{ВВС} * 100\%$	Птар – прибуток у тарифах; ВВС – витрати на ведення справи
Рентабельність інвестиційної діяльності	$P_{инв} = \frac{\Pi_{инв}}{СР} * 100\%$	Пинв – прибуток від інвестиційної діяльності; СР – страхові резерви
Рентабельність активів	$P_{акт} = \frac{\Pi_{чис}}{A} * 100\%$	А – середньорічна вартість активів
Рентабельність власного капіталу	$P_{к} = \frac{\Pi_{чис}}{ВК} * 100\%$	ВК – власний капітал

Джерело: складено авторами на підставі [5, 6, 10].

Особливістю визначення цих показників рентабельності є те, що в кожному конкретному випадку для розрахунку використовується певний вид прибутку страхової компанії.

Зазначені показники рентабельності розглядаються двоєю: з однієї сторони, ці показники використовуються для оцінки фінансових результатів діяльності страхової

компанії, з другої – вони є показниками, які характеризують один із аспектів фінансового стану страховика.

Для характеристики динаміки рентабельності по групах страхувальників використовується система індексів середніх величин, а саме:

а) індекс змінного складу обчислюється за формулою 3:

$$I_{zc} = \frac{\sum K_1 i_1}{\sum K_0 i_0}, \quad (3)$$

де I_{zc} – індекс змінного складу;

K – загальний обсяг страхових платежів;

i – частка страхових платежів окремих груп страхувальників в їх загальному обсязі.

б) індекс фіксованого складу показує, як змінилася середня рентабельність по компанії в цілому за рахунок динаміки рентабельності страхових платежів по окремих групах страхувальників, його розрахунок представлено формулою 4:

$$I_{fc} = \frac{\sum K_1 i_1}{\sum K_0 i_1} * 100\%, \quad (4)$$

де I_{fc} – індекс фіксованого складу;

K – загальний обсяг страхових платежів;

i – частка страхових платежів окремих груп страхувальників в їх загальному обсязі.

в) індекс структурних зрушень свідчить, як змінилась середня рентабельність по компанії в цілому тільки за рахунок зміни розподілу страхових платежів по групах страхувальників, даний показник можна знайти за формулою 5:

$$I_{cp} = \frac{\sum K_0 i_1}{\sum K_0 i_0} * 100\% \quad (5)$$

де I_{cp} – індекс структурних зрушень;

K – загальний обсяг страхових платежів;

i – частка страхових платежів окремих груп страхувальників в їх загальному обсязі [15].

Важливе аналітичне значення має формування нерівності, яка називається «золотим правилом економіки підприємства» та визначається за формулою 6:

$$t_{np} > t_d > t_{kan} > 100\%, \quad (6)$$

де t_{np} – темп зростання чистого прибутку;

t_d – темп зростання доходу;

t_{kan} – темп зростання власного капіталу.

Для страхової компанії, на нашу думку, це правило повинно мати наступний вигляд (формула 7):

$$t_{np} = t_d = t_{cn} > t_{kan} > 100\%, \quad (7)$$

де t_{cn} – темпу росту страхових платежів.

Рівність тут обґрунтовується тим, що необхідно сформувати резерви, яких буде достатньо для забезпечення страхових виплат за договорами страхування. Відповідно прибуток і дохід страхової компанії буде залежати від надходження страхових премій та імовірності настання страхових випадків, оскільки ці показники заздалегідь визначаються як певний відсоток від нетто-премії. А тому прибуток від страхової діяльності не піддається контролю зі сторони страхової компанії. Ми припускаємо, що нетто-тарифи повністю покривають збитки отримані страхувальниками. А звідси, прибуток має зростати тими ж темпами, що і дохід та зібрані премії.

Таким чином, показники фінансових результатів діяльності страхової компанії являють собою вихідну інформацію для оцінки функціонування страховика і контролю

реалізації вибраної стратегії. Вони дозволяють виявити малоефективні і збиткові види страхування і визначити напрямки підвищення їх ефективності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Діяльність страхових компаній істотно відрізняється від інших видів підприємницької діяльності. Основною відмінністю є прагнення страхової компанії брати на себе ризики різних суб'єктів господарювання, проте основною метою діяльності страховика, як і інших суб'єктів підприємницької діяльності, є отримання позитивного фінансового результату. В умовах нестабільного ринку страхових послуг контрагентам і потенційним інвесторам страхових компаній важливо мати уявлення про поточний фінансовий стан компанії, прогнози її майбутньої діяльності. Найбільш точно це можливо дізнатися, проаналізувавши фінансові результати страхової компанії.

Ефективне управління страховою компанією потребує системного підходу до економічного аналізу господарської діяльності на базі аналітичних і синтетичних показників оцінки результатів роботи страховика. Розроблена на основі узагальнення та систематизації наукових підходів до аналізу результатів діяльності страхових компаній модель дозволить об'єктивно оцінити функціонування страхової компанії, виявити її можливості та проблеми.

Застосування запропонованої моделі аналізу фінансових результатів створює перспективи подальших наукових досліджень в напрямку обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо спрямування ресурсів компанії у напрямку досягнення стратегічних цілей та виконання тактичних завдань.

Список літератури

1. Александрова М. М. Страхування [Текст] : Навч.-метод. посіб. / М.М. Александрова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 208 с.
2. Базилевич В.Д. Страхова справа [Текст] / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич. - К.: Знання, 2005. – 351с.
3. Внукова Н.Н. Практика страхового бізнесу [Текст] : навч. посіб. / Н.Н. Внукова. – К.: Либра, 2003. – 80 с.
4. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика [Текст] : Навч.-метод. посібник / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, Л.В. Временко, Д.В. Кондратенко; Н.М. Внукова (заг.ред.). – Х.: Бурун Книга, 2004. – 371 с.
5. Вовчак О.Д. Страхування [Текст] : Навч. посіб. / О.Д. Вовчак – Л.; Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
6. Галасюк О.Д. Аналіз фінансової звітності страхових компаній [Електронний ресурс] / О.Д. Галасюк // Наукова бібліотека – 2010. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2010_6/pdf/galasyuk.pdf
7. Гончаренко О.О. Особливості обліку та формування звітності страхових компаній [Текст] / О.О. Гончаренко, Т.А. Гоголь // Наукова бібліотека – Вісник Чернігівського державного технологічного університету: Зб. – Чернігів: ЧДТУ, 2011. – №1 (48). – С. 411–425.
8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996 від 19.07.1999р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
9. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0>.
10. Лісовал В.М. Оцінка результатів діяльності страхової компанії [Електронний ресурс] / В.М. Лісовал // Наукова бібліотека – 2011. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2009_2/Lisoval_209.htm
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
12. Осадець С.С. Страхування [Текст] : Підручник / С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
13. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 № 3755 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v3755486-05>.

14. Шахов В.В. Страхування [Текст] : Підручник для вузів / В.В. Шахов. – М.: ЮНІТИ, 2003. – 311 с.
15. Яворська Т.В. Страхові послуги [Текст] : Навч. посіб. / Т.В. Яворська – К., 2008. – 350 с.
16. Яшина Н.М. Теоретико-методологічні основи страхування підприємницького ризику [Текст] : [монографія] / Н.М. Яшина. – ФГОУ ВПО «Саратовський ДАУ». – Саратов, 2006. – 411 с.

References

1. Aleksandrova, M. M. (2002). *Strakhuvannia [The Insurance]*. K.: TsUL [in Ukrainian].
2. Bazylevych, V.D., & Bazylevych, K.S. (2005). *Strakhova sprava [The Insurance Business]*. K.: Znannia [in Ukrainian].
3. Vnukova, N. N. (2003). *Praktika strahovogo biznesa [The practice of insurance business]*. K.: Libra [in Russian].
4. Vnukova, N.M., Uspalenko, V.I., Vremenko, L.V., & Kondratenko, D.V. (2004). *Insurance: Theory and Practice: Textbook*. N.M. Vnukova (Ed.). Kh.: Burun Knyha.
5. Vovchak, O.D. (2004). *Strakhuvannia [Insurance]*. L.: Novyi Svit-2000 [in Ukrainian].
6. Halasiuk, O.D. (2010). Analiz finansovoi zvitnosti strakhovykh kompanii [The Analysis of financial statements of insurance companies]. *Naukova biblioteka - Scientific Library*. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2010_6/pdf/galasyuk.pdf [in Ukrainian].
7. Honcharenko, O.O., & Hohol, T.A. (2011). Osoblyvosti obliku ta formuvannia zvitnosti strakhovykh kompanii [The Features of accounting and reporting of insurance companies]. *Naukova biblioteka - Visnyk Chernihivskoho derzhavnogo tekhnolohichnogo universytetu - Research Library - Journal of Chernihiv State Technological University, 1(48)*, 411-425 [in Ukrainian].
8. The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» № 996 from 19.07.1999. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> [in Ukrainian].
9. The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» №996 from 19.07.1999. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0> [in Ukrainian].
10. Lisoval, V.M. (2011). Otsinka rezultativ diialnosti strakhovoi kompanii [The evaluation of the results of the insurance company]. *Naukova biblioteka - Scientific Library. archive.nbuv.gov.ua*. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2009_2/Lisoval_209.htm [in Ukrainian].
11. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» vid 07.02.2013 r. [National provision (Standard) 1 «General Requirements for Financial Reporting» of 07.02.2013]. (n.d.). *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> [in Ukrainian].
12. Osadets, S.S. (2002). *Insurance*. (2d ed.). K.: KNEU.
13. Pro zatverdzhennia Rekomendatsii shchodo analizu diialnosti strakhovykh : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh Ukrainy vid 17.03.2005 № 3755 [On approval of recommendations on the analysis of insurers: Resolution of the State Commission for Regulation of Financial Services Markets of Ukraine from 17.03.2005 number 3755]. (n.d.). *zakon.nau.ua*. Retrieved from <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v3755486-05> [in Ukrainian].
14. Shakhov, V.V. (2003). *Strakhuvannia [Insurance]*. M.: YuNYTY [in Ukrainian].
15. Yavorska, T.V. (2008). *Strakhovi posluhy [Insurance services]*. Kyiv. [in Ukrainian].
16. Yashyna, N.M. (2006). *Teoretyko-metodolohichni osnovy strakhuvannia pidpriemnytskoho ryzyku [Theoretical and methodological basis of insurance business risk]*. Saratov: FHOУ VPO «Saratovskiy DAU» [in Ukrainian].

Olga Shynkarenko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Cherkassy Institute of Banking of University of Banking of the National Bank of Ukraine, Cherkassy, Ukraine

Natalia Brazillii, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Cherkassy State Tehnological University, Cherkassy, Ukraine

Methodological Aspects of the Analysis of the Financial Results of Insurance Companies

The article investigates scientific achievements in the field of assessing the financial activities of insurance companies in order to summarize the experience and form their own methods of analysis.

Evaluation and monitoring of effectiveness of functioning of the insurance company should be based on relevant indicators that characterize the financial aspects of the insurer and can be a reliable management tool.

The article is identified the need to develop methodological approach to the analysis of the financial performance of insurance companies. The method of analyzing the financial results of the insurance company includes the sequence of quantitative and qualitative assessment to form an information base for decision-

11. Semynozhenko, V.P. (2001). Hlobalizatsiia i stratehiia humanitarnoi ekonomiky [Globalization and humanitarian economy strategy]. *Visnyk NAN Ukrainy – Herald of NAS of Ukraine*, 4, 8–12 [in Ukrainian].
12. Sklovskyy, I.S. (2009). Metafizychnyi dyskurs v konteksti osmyslennia ukrainskoho etnosu [Metaphysical discourse in the context of understanding the Ukrainian ethnos]. *Multyversum. Filosofskiy almanakh : zb. nauk. pr. - Multiversum. Philosophical Almanac: scientific research journal*, 77, 99–106 [in Ukrainian].
13. Smith, A. (2007). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. (Trans.). Moskva : Jeksmo.
14. Smovzhenko, T.S. & Skrynnyk, Z. Ie. (2014). Revoliutsiia hidnosti ta ekonomichna modernizatsiia: chy dolaie mo «efekt kolii»? [The revolution of dignity and economic modernization: if we overcome the "effect way"?]. *Filosofii finansovoi tsyvilizatsii, liudyna u sviti hroshei - Philosophy of Financial civilization, man in the world of money*. (pp. 26-32). Lviv: University of Banking of National Bank of Ukraine [in Ukrainian].
15. Franko, I. (1986). *Poza mezhamy mozhyvoho [Beyond possible]*. (Vol. 45). (pp. 276-285). K. : Nauk. dumka [in Ukrainian].
16. Shevchenko, T.H. (1998). *Kobzar [Kobzar]*. Kyiv [in Ukrainian].
17. Schumpeter, J. (1992). *The Theory of Economic Development*. M.: Progress [in Russian].
18. Judanov, A.Ju. (2001). Evropejskie korporacii v uslovijah globalizatsii [European corporations in the context of globalization]. *MJe i MO - World Economy and International Relations*, 11, 69–76 [in Russian].
19. Clark, J.M. (1957). *Economic Institutions and Human Welfare*. New York: Knopf [in English].
20. Freeman, C. (1987). *Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan*. Frances Printer Publishers, London, New York [in English].
21. Shils, E.A. (1993). The ethnic sources of nationalism. *Etnic Conflicts and international Securiti*. M.E. Brown (Ed.).Princeton University Pres [in English].

Igor Sklovskyy, *Doctor of Philosophy Science, Professor
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine*

The Phenomenon of Metaphysics of Economy in Dynamics of Hopes of Ethno-Social Changes

The aim of this work is to study the trends and ways of Ukrainian identity in the hope of the XXI century, socio-cultural communication, international communication in Ukraine, taking into account the context of metaphysical economy.

Analysis was revealed the need for political changes and national consciousness from the standpoint of development trends of economic modernization and the need to respect the principles of democratic patriotism. It was proved that modernization is an important and promising research problem expanding the boundaries of economy hopes that covers the social context of the national idea and affects the professional review of specific economic problems of today and the socio-cultural dynamics.

The results of the study can be used for finishing areas and for economic modernization, for making new changes in the entire building principles of democratic patriotism, further development of economic thought, to strengthen the role of the state and public organizations, to determine the level of civil liability of the government and opposition, improvement of social rules civilized economic activity, particularly in market relations of Ukraine with European partners.

economy of Nation, patriotism, Ukrainian idea, metaphysics economy, national life, futurology

Одержано (Received) 30.10.2015

Прорецензовано (Reviewed) 25.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015

**ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ
ИНФОРМАЦИЯ ОБ АВТОРАХ
INFORMATION ABOUT AUTHORS**

Беляк Тетяна Олексіївна – аспірант, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: bta_1269@ukr.net*

Беляк Татьяна Алексеевна – аспірант, Кіровоградський національний технічний університет, г. Кіровоград, Україна, *E-mail: bta_1269@ukr.net*

Belyak Tetyana – Postgraduate, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: bta_1269@ukr.net*

Бережнюк Іван Григорович – доцент, доктор економічних наук, начальник Хмельницької митниці Державної фіскальної служби України, м. Хмельницький, Україна, *E-mail: big007@ukr.net*

Бережнюк Иван Григорьевич – доцент, доктор економічних наук, начальник Хмельницької таможні Государственной фіскальної служби України, г. Хмельницький, Україна, *E-mail: big007@ukr.net*

Berezhnyuk Ivan – Associate Professor, Doctor of Economics, Chief of Khmelnytsky Custom of State Fiscal Service of Ukraine, Khmelnytsky, Ukraine, *E-mail: big007@ukr.net*

Бондар Юлія Анатоліївна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, економіки та права, Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: cooperjulia@mail.ru*

Бондар Юлія Анатоліївна – доцент, кандидат екон. наук, доцент кафедри менеджменту, економіки и права, Кіровоградская летная академия Национального авиационного университета, г. Кіровоград, Україна, *E-mail: cooperjulia@mail.ru*

Bondar Yulia – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Management, Economy and Law, Kirovohrad Flight Academy of National Aviation University, Kirovohrad, Ukraine *E-mail: cooperjulia@mail.ru*

Босенко Анатолій Віталієвич – аспірант, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: severovostok2009@gmail.com*

Босенко Анатолий Виталиевич – аспірант, Кіровоградський національний технічний університет, г. Кіровоград, Україна, *E-mail: severovostok2009@gmail.com*

Bosenko Anatoly – Postgraduate, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: severovostok2009@gmail.com*

Бразілій Наталія Миколаївна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, Україна, *E-mail: liza1278@ukr.ru*

Бразилий Наталья Николаевна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського учета, анализа и аудита, Черкасский государственный технологический университет, г. Черкассы, Україна, *E-mail: liza1278@ukr.ru*

Brazilii Natalia – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Auditing, Cherkasy State Technological University, Cherkasy, Ukraine, *E-mail: liza1278@ukr.ru*

Бурлуцька Світлана Владиславівна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна, *E-mail: lanavb75@gmail.com*

Бурлуцкая Светлана Владиславовна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового менеджменту и фондового рынка, Одесский национальный экономический университет, г. Одесса, Україна, *E-mail: lanavb75@gmail.com*

Burlutska Svitlana – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Financial management and stock market, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine, *E-mail: lanavb75@gmail.com*

Бухун Юрій Володимирович – здобувач кафедри міжнародної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ, Україна, *E-mail: 2289446@mail.ru*

Бухун Юрий Владимирович – соискатель кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Киевский политехнический институт», г. Киев, Україна, *E-mail: 2289446@mail.ru*

Bukhun Yuriy – Postgraduate of the Department of International Economics, National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine, *E-mail: 2289446@mail.ru*

Гамалій Володимир Федорович – професор, доктор фізико-математичних наук, завідувач кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: gv-52@rambler.ru*

Гамалій Владимир Федорович – профессор, доктор физико-математических наук, заведующий кафедры экономической теории, маркетинга и экономической кибернетики, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: gv-52@rambler.ru*

Gamaliy Vladimir – Professor, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Head of the Department of Economics Theory, Marketing and Economic Cybernetics, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: gv-52@rambler.ru*

Головченко Наталія Юріївна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту та оподаткування, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: s_n_77@mail.ru*

Головченко Наталья Юрьевна – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры аудита и налогообложения, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: s_n_77@mail.ru*

Holovchenko Nataliia – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Auditing and Taxation, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: s_n_77@mail.ru*

Головченко Олександр Олександрович – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту та оподаткування, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: s_n_77@mail.ru*

Головченко Александр Александрович – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры аудита и налогообложения, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: s_n_77@mail.ru*

Holovchenko Oleksandr – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Auditing and Taxation, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: s_n_77@mail.ru*

Гусарова Марина Юріївна – аспірант, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна, *E-mail: mary_gusarova@ukr.net*

Гусарова Марина Юрьевна – аспірант, Черкасский национальный университет имени Богдана Хмельницкого, г. Черкассы, Украина, *E-mail: mary_gusarova@ukr.net*

Husarova Maryna – Postgraduate, Cherkassy National University named after Bohdan Khmelnytsky, Cherkassy, Ukraine, *E-mail: mary_gusarova@ukr.net*

Гуцалюк Олексій Миколайович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та кредиту, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, Україна, *E-mail: alex-d.88@yandex.ru*

Гуцалюк Алексей Николаевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и кредита, Классический приватный университет, г. Запорожье, Украина, *E-mail: alex-d.88@yandex.ru*

Gutsalyuk Oleksiy – PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Finance and Credit, Classic Private University, Zaporozhye, Ukraine, *E-mail: alex-d.88@yandex.ru*

Давидов Григорій Миколайович – професор, доктор економічних наук, декан факультету обліку та фінансів, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: gmdavydov@mail.ru*

Давыдов Григорий Николаевич – профессор, доктор экономических наук, декан факультета учета и финансов, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: gmdavydov@mail.ru*

Davydov Grigoriy – Professor, Doctor of Economics, Dean of Accounting and Finance Faculty, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: gmdavydov@mail.ru*

Давидов Ігор Григорович – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та планування, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: gmdavydov@mail.ru*

Давыдов Игорь Григорьевич – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и планирования, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: gmdavydov@mail.ru*

Davydov Igor – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Finance and Planning, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: gmdavydov@mail.ru*

Доренська Анна Олександрівна – асистент кафедри економіки праці та менеджменту, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: pannaanna@ukr.net*

Доренская Анна Александровна – асистент кафедры экономики труда и менеджмента, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: pannaanna@ukr.net*

Dorenska Anna – Assistant of the Department of Labor Economics and Management, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: pannaanna@ukr.net*

Жовновач Руслана Іванівна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії, маркетингу і економічної кібернетики, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: ruslana_z_77@mail.ru*

Жовновач Руслана Ивановна – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономической теории, маркетинга и экономической кибернетики, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: ruslana_z_77@mail.ru*

Zhovnovach Ruslana – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Economic Theory, Marketing and Economic Cybernetics Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: ruslana_z_77@mail.ru*

Корнєєва Тетяна Сергіївна – асистент кафедри економіки праці та менеджменту, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: nikolt@i.ua*

Корнеева Татьяна Сергеевна – асистент кафедры экономики труда и менеджмента, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: nikolt@i.ua*

Korneeva Tetyana – Assistant of the Department of Labor Economics and Management, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: nikolt@i.ua*

Кошик Олександр Митрофанович – старший науковий співробітник, кандидат економічних наук, ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України, м. Київ, Україна, *E-mail: akoshik@ukr.net*

Кошик Александр Митрофанович – старший научный сотрудник, кандидат экономических наук, ГО «Институт экономики и прогнозирования» НАН Украины, г. Киев, Украина, *E-mail: akoshik@ukr.net*

Koshik Olexandr – Research Scientist, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), "Institute of Economics and Forecasting" of NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine, *E-mail: akoshik@ukr.net*

Крячко Валентина Григорівна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: kryachkovg@mail.ru*

Крячко Валентина Григорьевна – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры бухгалтерского учета, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: kryachkovg@mail.ru*

Kryachko Valentina – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Accounting, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: kryachkovg@mail.ru*

Лавренкова Ірина Миколаївна – Аспірант Національного університету державної податкової служби України, головний державний ревізор-інспектор Головного управління Державної фіскальної служби України у м. Києві, м. Київ, Україна, *E-mail: irinalavrenkova@gmail.com*

Лавренкова Ирина Николаевна – аспірант Национального университета государственной налоговой службы Украины, главный государственный ревизор-инспектор Главного управления Государственной фискальной службы Украины в г. Киеве, г. Киев, Украина, *E-mail: irinalavrenkova@gmail.com*

Lavrenkova Iryna – Postgraduate of National University of State Fiscal Service of Ukraine, Chief State Inspector-Auditor, Main State Fiscal Service of Ukraine in Kyiv, Kyiv, Ukraine, *E-mail: irinalavrenkova@gmail.com*

Легінькова Ніна Іллівна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, економіки та права, Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: ninaleg57@mail.ru*

Легинькова Ніна Ільїнічна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджмента, економіки і права, Кіровоградська летня академія національного авіаційного університета, г. Кіровоград, Україна, *E-mail: ninaleg57@mail.ru*

Leginkova Nina – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Management, Economy and Law, Kirovohgrad Flight Academy of National Aviation University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: ninaleg57@mail.ru*

Магопець Олена Анатоліївна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту та оподаткування, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: magserg@ukr.net*

Магопец Елена Анатольевна – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры аудита и налогообложения, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Україна, *E-mail: magserg@ukr.net*

Magopets Olena – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Auditing and Taxation, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: magserg@ukr.net*

Малаховський Юрій Віталійович – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки праці та менеджменту, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: yurmala61@mail.ru*

Малаховский Юрий Витальевич – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики труда и менеджмента, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Україна, *E-mail: yurmala61@mail.ru*

Malakhovsky Yurii – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of labor Economics and Management, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: yurmala61@mail.ru*

Маноле Тетяна Максимівна – професор, доктор економічних наук, професор кафедри економіки та публічного менеджменту, Технічний університет Молдови, м. Кишинів, Молдова, *E-mail: tatmanole@yahoo.com*

Маноле Татьяна Максимовна – професор, доктор экономических наук, профессор кафедры экономики и публичного менеджмента, Технический университет Молдовы, г. Кишинев, Молдова, *E-mail: tatmanole@yahoo.com*

Manole Tatiana – Professor, Doctor of Economic Sciences, Professor at the Department of Economics and Public Management, Technical University of Moldova, Chisinau, Moldova, *E-mail: tatmanole@yahoo.com*

Медвідь Юрій Олександрович – молодший науковий співробітник, Державний науково-дослідний інститут митної справи, м. Хмельницький, Україна, *E-mail: juves_87@bk.ru*

Медвидь Юрий Александрович – младший научный сотрудник, Государственный научно-исследовательский институт таможенного дела, г. Хмельницкий, Україна, *E-mail: juves_87@bk.ru*

Medvid Yuriy - Junior Research Scientist, State Research Institute of Customs Affairs, Khmelnytski, Ukraine, *E-mail: juves_87@bk.ru*

Нестеренко Юлія Олександрівна – аспірантка кафедри аудиту та оподаткування, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: yuliya_windrunner@mail.ru*

Нестеренко Юлия Александровна – Аспирантка кафедры аудита и налогообложения, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Україна *E-mail: yuliya_windrunner@mail.ru*

Nesterenko Yuliya – Postgraduate of the Department of Auditing and Taxation, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: yuliya_windrunner@mail.ru*

Несторишен Ігор Васильович – доцент, кандидат економічних наук, завідувач відділу наукових досліджень з організаційних питань митної справи, Державний науково-дослідний інститут митної справи, м. Хмельницький, Україна, *E-mail: nestor_nema@ukr.net*

Несторишен Игорь Васильевич – доцент, кандидат экономических наук, заведующий отделом научных исследований по организационным вопросам таможенного дела, Государственный научно-исследовательский институт таможенного дела, г. Хмельницкий, Україна, *E-mail: nestor_nema@ukr.net*

Nestoryshen Igor – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Head of the Department of Research on Organizational Matters of Customs, State Research Institute of Customs, Khmelnytski, Ukraine, *E-mail: nestor_nema@ukr.net*

Остапенко Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту, економіки та права, Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: okcana.ostapenko@rambler.ru*

Остапенко Оксана Николаевна – кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры менеджмента, экономики и права, Кировоградская летная академия Национального авиационного университета, г. Кировоград, Украина, *E-mail: okcana.ostapenko@rambler.ru*

Ostapenko Oksana – PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogic Sciences), Senior lecturer of the Department of Management, Economics and Law, Kirovohrad Flight Academy of National Aviation University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: okcana.ostapenko@rambler.ru*

Очерет Андрій Юрійович – начальник відділу декларування товарів Управління декларування та митних режимів Департаменту організації митного контролю та оформлення Державної фіскальної служби України, м. Київ, Україна, *E-mail: nestor_nema@ukr.net*

Очерет Андрей Юрьевич – начальник отдела декларирования товаров Управления декларирования и таможенных режимов Департамента организации таможенного контроля и оформления Государственной фискальной службы Украины, г. Киев, Украина, *E-mail: nestor_nema@ukr.net*

Ocheret Andriy – Head of the Department of Declaration of Goods of Office Declaration and Customs Regimes of the Department of Customs Control and Execution of the State Fiscal Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine, *E-mail: nestor_nema@ukr.net*

Пальчук Оксана Володимирівна – доцент, кандидат економічних наук, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: palchuk-oksana@ukr.net*

Пальчук Оксана Владимировна – доцент, кандидат экономических наук, заведующая кафедрой бухгалтерского учета, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: palchuk-oksana@ukr.net*

Oksana Palchuk – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Head of the Department of Accounting, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: palchuk-oksana@ukr.net*

Петренко Микола Миколайович – професор, кандидат технічних наук, професор кафедри с/г машин, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: petrenkonn@i.ua*

Петренко Николай Николаевич – профессор, кандидат технических наук, профессор кафедры с/х машин, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: petrenkonn@i.ua*

Petrenko Mykola – Professor, PhD in Technical (Candidate of Technical Sciences), Professor of the Department of Agricultural machinery, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: petrenkonn@i.ua*

Письменна Тетяна Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування, Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль, Україна, *E-mail: Tanya.Pysmenna@i.ua*

Письменная Татьяна Валериевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов субъектов хозяйствования и страхования, Тернопольский национальный экономический университет, г. Тернополь, *E-mail: Tanya.Pysmenna@i.ua*

Tetyana Pysmenna – PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate of the Department of Finance of Economic Entity and Insurance, Ternopil National Economy University, Ternopil, Ukraine *E-mail: Tanya.Pysmenna@i.ua*

Поддубна Наталія Миколаївна – аспірант, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна, *E-mail: nataliia_poddubna@mail.ru*,

Поддубная Наталья Николаевна – аспірант, Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана, г. Киев, Украина, *E-mail: nataliia_poddubna@mail.ru*

Poddubna Nataliia – Postgraduate, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine, *E-mail: nataliia_poddubna@mail.ru*

Савченко Віра Меєрівна – професор, кандидат економічних наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: oblik@kntu.kr.ua*

Савченко Вера Меєревна – профессор, кандидат экономических наук, профессор кафедры бухгалтерского учета, Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина, *E-mail: oblik@kntu.kr.ua*

Savchenko Vera – Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Professor of the Department of Accounting, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: oblik@kntu.kr.ua*

Семикіна Марина Валентинівна – професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри економіки та організації виробництва, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: asemikinaMV@i.ua*

Семикина Марина Валентиновна – профессор, доктор экономических наук, заведующий кафедры экономики и организации производства, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Украина, *E-mail: semikinaMV@i.ua*

Semykina Marina – Professor, Doctor of Economics, Head of the Department of Economics and Organization of Production, Kirovohrad National Technical University. Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: semikinaMV@i.ua*

Скловський Ігор Зіновійович – професор, доктор філософських наук, професор кафедри суспільних наук та документознавства, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: sklo_iz@ukr.net*

Скловский Игорь Зиновьевич – профессор, доктор философских наук, профессор кафедры общественных наук и документознавства, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Украина, *E-mail: sklo_iz@ukr.net*

Sklovskyy Igor – Professor, Doctor of Philosophical Sciences, Professor of the Department of Social Sciences and Documentation, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: sklo_iz@ukr.net*

Фільштейн Леонід Михайлович – професор, доктор економічних наук, професор кафедри економіки праці та менеджменту, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: filstein2015lm@gmail.com*

Фильштейн Леонид Михайлович – профессор, доктор экономических наук, профессор кафедры экономики труда и менеджмента, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Украина, *E-mail: filstein2015lm@gmail.com*

Leonid Filstein – Professor, Doctor of Economics, Professor of the Department of labor Economics and Management, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: filstein2015lm@gmail.com*

Фрунзе Світлана Анатоліївна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та планування, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: frunzasa@rambler.ru*

Фрунза Светлана Анатолеевна – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и планирования, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Украина, *E-mail: frunzasa@rambler.ru*

Svitlana Frunza – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Finance and Planning, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: frunzasa@rambler.ru*

Шелковнікова Олена Василівна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту та оподаткування, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна, *E-mail: lena@shels.com.ua*

Шелковникова Елена Василевна – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры аудита и налогообложения, Кіровоградский национальный технический университет, г. Кіровоград, Украина, *E-mail: lena@shels.com.ua*

Shelkovnykova Elena – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate professor of the Department of Auditing and Taxation, Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine, *E-mail: lena@shels.com.ua*

Шинкаренко Ольга Миколаївна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, Черкаський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ), м. Черкаси, Україна, *E-mail: liza1278@ukr.ru*

Шинкаренко Ольга Николаевна – доцент, кандидат экономических наук, доцент кафедры бухгалтерского учета и аудита, Черкасский институт банковского дела Университета банковского дела Национального банка Украины (г. Киев), г. Черкасы, Украина, *E-mail: liza1278@ukr.ru*

Shinkarenko Olga – Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences), Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Cherkassy Institute of Banking of University of Banking of the National Bank of Ukraine (Kyiv), Cherkassy, Ukraine, *E-mail: liza1278@ukr.ru*